

Składniki majątkowe masy upadłości

Karolina Sieraczek, [prawnik Wrocław](#), Rödl & Partner

Sporządzenie spisu inwentarza i ustalenie składu masy nie może tworzyć tytułu prawnego upadłego do wchodzących w jej skład składników majątkowych. Nie można też z tego faktu wywodzić, dobrej wiary posiadania po stronie syndyka.

Tak orzekł Sąd Najwyższy w wyroku I CSK 653/18 z 16 maja 2019 r.

W wyroku Skarb Państwa - prezydent W. wniósł powództwo przeciwko syndykowi masy upadłości przedsiębiorstwa w upadłości likwidacyjnej w W. o zapłatę. Powód, na podstawie art. 225 § 1 K.c. w związku z art. 224 § 2 K.c., dochodził od pozwanego wynagrodzenia za bezumowne korzystanie ze stanowiącej własność powoda części nieruchomości oraz z tytułu uzyskiwanych pożytków cywilnych, bądź możliwych do uzyskania w okresie od 1 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2014 r. Upadłość przedsiębiorstwa została ogłoszona postanowieniem z 7 marca 2006 r. Sądu Rejonowego w W.. syndyk masy upadłości zajął część powierzchni budynku na potrzeby swojego biura, a część udostępnił komercyjnie, pobierając z tego tytułu pożytki cywilne.

Wyrokiem z 28 stycznia 2014 r. Sąd Rejonowy wyłączył z masy upadłości powyższą nieruchomość i nakazał syndykowi wydanie jej Skarbowi Państwa - prezydentowi W. z jednoczesnym zwrotem kwoty 3 777 658,56 zł tytułem wydatków poniesionych na tę nieruchomość.

Sąd drugiej instancji jedynie skorygował wyrok sądu pierwszej instancji w zakresie roszczenia odsetkowego, podwyższając kwotę do zwrotu. Sąd apelacyjny zasądził ostatecznie od syndyka kwotę odpowiadającą wysokości czynszu pobranego przez syndyka od najemców oraz wysokości czynszu, który nie został pobrany z powodu złej gospodarki. Wskazał, że pozwany syndyk wiedział, iż nieruchomość ta nie należy do masy upadłości. Ponadto sądy obu instancji ustaliły, że pozwany syndyk, jako wynajmujący pobierał czynsze według stawek niższych od rynkowych. Treść zawieranych z najemcami umów nie uzasadniała takiego odstępstwa i zaniżanie wysokości czynszów nie wynikało też z innych dowodów, które pozwalałyby na przyjęcie, że pozwany nie mógł uzyskać czynszu rynkowego, pomimo prób wynajmu na takich warunkach.

Syndyk zarzucił wyrokowi naruszenie prawa materialnego, tj. art. 69 ust. 3 ustawy z 2003 r. Prawo upadłościowe i naprawcze (w wersji obowiązującej do 31 grudnia 2015 r.; dalej: Pr.upad.napr.) przez przyjęcie, że skoro domniemanie, iż „rzeczy znajdujące się w posiadaniu upadłego w dniu ogłoszenia upadłości należą do majątku upadłego” jest wzruszalne, to syndyk powinien przed umieszczeniem składników majątku upadłego na liście, dokonać kompleksowej analizy jego stanu prawnego. Ponadto naruszenie art. 62 zd. 2 Pr.upad.napr. przez pominięcie, że majątek nabyty w toku postępowania upadłościowego wchodzi w skład masy upadłości i przyjęcie, że w przypadku wyłączenia przedmiotu z masy, syndyk zwraca również równowartość rynkowych przychodów uzyskiwanych z korzystania z przedmiotu. Te same zarzuty dotyczą art. 54 K.c. oraz art. 405 K.c. przez przyjęcie, że „bezpodstawne wzbogacenie” oraz pożytki do zwrotu to są wartości określone według średnich cen rynkowych, a nie faktycznie uzyskane.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej skarżący oparł na przesłance uregulowanej w art. 398 (9) § 1 pkt 1 K.p.c.. Istotnymi zagadnieniami prawnymi miało być rozstrzygnięcie stosunku przepisów ustawy Pr.upad.napr do kodeksu cywilnego, zakresu skutków wyroku prawomocnie orzekającego o wyłączeniu (czy od dnia wydania prawomocnego wyroku o wyłączeniu, czy od dnia ogłoszenia upadłości i sporządzenia spisu inwentarza), kwestia wejścia do masy upadłości pożytków z przedmiotu wyłączenia uzyskanych przez syndyka w okresie od początku upadłości do dnia prawomocnego wyroku o wyłączeniu lub wzbogacenia masy upadłości. Według Sądu Najwyższego, sformułowane zarzuty i przedstawione zagadnienia prawne nie korelują w pełni ze sobą, a przede wszystkim nie są miarodajne w odniesieniu do przedmiotu sporu w tej sprawie. W zakresie, w jakim pozostają w związku z przedmiotem sporu, powyższe zagadnienia prawne nie spełniają przesłanki istotności w ustawowym znaczeniu.

Sąd Najwyższy odmówił rozpoznania skargi kasacyjnej na podstawie art. 398 § 2 K.p.c.

KOMENTARZ EKSPERTA

KAROLINA SIERACZEK, PRAWNIK WE WROCŁAWSKIM BIURZE RÖDL & PARTNER

Samo sporządzenie spisu inwentarza nie powoduje powstania tytułu prawnego upadłego do składników majątkowych, wchodzących w skład masy. Zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego, spis inwentarza jest jedynie zdarzeniem faktycznym, które stanowi oświadczenie wiedzy i pełni rolę informacyjną, analityczną i sprawozdawczą (wyrok SN z 18 października 2012, sygn. akt: VCSK 405/11). W trakcie postępowań sądowych słusznie ustalono, iż z chwilą ogłoszenia upadłości syndyk mógł się zapoznać z dokumentami upadłego, z których wynikało, że nie ma on żadnego tytułu prawnego do spornej nieruchomości. Brak jest usprawiedliwienia dla błędnego przekonania syndyka o posiadaniu tytułu prawnego do nieruchomości. Syndyk brał udział także w postępowaniach administracyjnych dotyczących treści księgi wieczystej spornej nieruchomości. Jednym z podstawowych obowiązków syndyka jest zarząd majątkiem upadłego. Nawet gdyby przyjąć, iż do czasu wytoczenia powództwa przez Skarb Państwa – prezydenta W., syndyk nie wiedział o braku tytułu prawnego do nieruchomości, w żaden sposób nie usprawiedliwia to pobierania czynszów w niższej wysokości. W takich sytuacjach, syndyk zawsze musi posiadać dowody pozwalające potwierdzić, że nie można było uzyskać czynszu rynkowego. Sądy dokonały właściwych ustaleń. Samoistny posiadacz nieruchomości w złej wierze nie jest uprawniony do zatrzymania pobranych pożytków z nieruchomości i powinien je zwrócić właścicielowi. Powinien on także zwrócić wartość tych pożytków, których nie uzyskał z uwagi na złą gospodarkę. Jakikolwiek zaniedbania w tym względzie powodują, iż posiadacz nieruchomości musi liczyć się z obowiązkiem zrekompensowania właścicielowi nieruchomości także niezyskanych pożytków.

Źródło: <https://www.rp.pl/Firma/303059986-Skladniki-majatkowe-masy-upadlosci.html>